

No: 1792 – Menş e Adı

TERCAN BALI

Tescil Ettiren

TERCAN KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 20.02.2023 tarihinden itibaren korunmak üzere 21.11.2025 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 1792
Tescil Tarihi	: 21.11.2025
Başvuru No	: C2023/000052
Başvuru Tarihi	: 20.02.2023
Coğrafi İşaretin Adı	: Tercan Balı
Ürün / Ürün Grubu	: Çiçek balı / Bal
Coğrafi İşaretin Türü	: Menşe adı
Tescil Ettiren	: Tercan Köylere Hizmet Götürme Birliği
Tescil Ettirenin Adresi	: Hükümet Konağı Tercan ERZİNCAN
Coğrafi Sınır	: Erzincan ili Tercan ilçesi
Kullanım Biçimi	: Tercan Balı ibaresi ve menşe adı amblemi, ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde yer alır. Ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılmadığında, Tercan Balı ibaresi ve menşe adı amblemi, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Tercan Balı; Erzincan ilinin Tercan ilçesinde üretilen, kır çiçeği tadı ve aromasına sahip, akışkan, rengi altın sarısından açık ve parlak kahverengi renge kadar değişen (amber renkte), balın yapıldığı ballı bitkilerden dolayı bal özü kokusuna sahip çiçek balıdır. Üretiminde Kafkas arı ırkı (*Apis mellifera caucasica*), Anadolu ırkı ve bu iki ırkın melezleşmiş türleri kullanılır.

Tercan Ovası, Doğu Anadolu Bölgesi'nin yukarı Fırat Bölümü sınırları içinde yer alır. Ova tabanından yüksek kesimlere doğru step, antropojen step (ağaçlı step), orman ve alpin çayırlar kuşağı şeklinde bitki örtüsü özellikleri görülür. Bitki örtüsü içeriğinde; *Asteraceae* (papatyagiller, 84 takson), *Lamiaceae* (ballıbabagiller, 54 takson) ve *Caryophyllaceae* (karanfilgiller, 44 takson) öne çıkmakta olup; belirlenen taksonların, en büyük beş cins dağılımı ise; *Silene* L. 19 takson (% 3,21), *Astragalus* L. 17 takson (% 2,88), *Centaurea* L., *Rosa* L. ve *Salvia* L. 13'er takson (% 2,20), *Allium* L. 11 takson (% 1,86) ve *Ranunculus* L. 10 takson (%1,69) şeklindedir.

Karasu Irmağı'nın her iki kenar kesiminde taraça düzlükleri şeklinde uzanan tarlalar ile yolların kenarlarında kazayağdıgiller (*Chenopodiaceae*), süsengiller (*Iridaceae*), zambakgiller (*Lilaceae*), sütleğengiller (*Euphorbiaceae*), baklagiller (*Leguminosae*), hodangiller (*Boraginaceae*), atkuyruğugiller (*Ouisetaceae*), salepgiller (*Orchidaceae*) ve topluçiçekgiller (*Compositae*) ile buğdaygiller (*Gramineae*) familyalarına ait çeşitli türler bulunur. Ova tabanından tepelik alanlara doğru çıkıldıkça ekolojik koşulların değişmesi nedeniyle yörede önemli bir arıcılık potansiyeli doğuran floradaki bu çeşitlilikte azalma görülür. Geven (*Astragalus*), yavşan (*Artemisia*), çoban yastığı (*Acantholimon*), sığırkuyruğu (*Verbascum*) ve üzerlik otu (*Pecanum*) gibi otsu bitkilerin yanında, deve dikenini ve kekik gibi türler de bulunur.

Tercan çevresi, ilkbaharda çiçek açarak yaz ortalarına kadar yeşilliğini koruyabilen çeşitli türlerin yer aldığı bir floristik zenginliğe sahiptir ve yörenin büyük bir bölümünde yaz mevsiminin nispeten serin geçmesi, arıların çalışmasını kolaylaştırır.

Erzincan ve özellikle Tercan, Alp-Himalaya oluşum kuşağına dâhil olup Kuzey ve Güney Anadolu dağ sisteminin birbirine en çok yaklaştığı bir konumdadır ve bu durum kısa mesafelerde önemli yükselti farkları ortaya çıkarır. Kısa mesafelerde yükseltinin artması vejetasyonda çeşitlilik, çiçeklenme süresinde ve dönemlerinde de farklılıklar meydana getirir ve bu durum arıcılık için uygun bir ortamın oluşmasını sağlar.

Bölgedeki çiçek florasının zenginliği bu anlamda büyük avantaj oluşturur. Genel hatlarıyla İrano-Turaniyen Fitocoğrafya Bölgesi içerisinde yer alan Tercan ve çevresinde üç farklı vejetasyon tipi bulunur. Yaklaşık olarak 1500-1600 m yüksekliğe kadar olan alanlar seyrek çalı ve step bitkileri ile kaplıyken, dağlık alanlar daha fazla yağış aldıklarından dolayı, sarıçam ve meşe ormanları ile örtülüdür. Akarsu boylarında ise suya düşkün olan higrofil bitkiler bulunur.

Tercan Balı, bölgenin çiçek florasının zenginliğinden dolayı farklı polenler içerir. Tercan Balında ana polenler korunga, deligöz çiçeği, geven, erguvan ve gayret çiçeği olup polen içeriği aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Polen oranı (%)	Polenin ait olduğu bitki
38,24-40,38	Korunga (<i>Onobrychis viciifolia</i>)
9,62-33,33	Deligöz çiçeği (<i>Rudbeckia hirta</i>)

7,69-33,00	Geven (<i>Echinops spinosus</i>)
3,85-16,67	Erguvan (<i>Cercis siliquastrum</i>)
12,50-22,12	Gayret çiçeği (<i>Chrysanthemum coronarium</i>)
5,77-13,29	Keten otu (<i>Linum usitatissimum</i>)
3,85-8,57	Sophora (<i>Sophora japonica</i>)
3,85-16,63	Ateş dikeni (<i>Eryngium campestre</i>)
1,92-13,21	Aklar otu (<i>Cnicus benedictus</i>)
1,92-9,37	Melez otu (<i>Galeopsis tetrahit</i>)
1,92-11,27	Uyuz otu (<i>Artemisia absinthium</i>)
1,92-12,25	Aspir (<i>Carthamus tinctorius</i>)
1,92-11,96	Ayçiçek (<i>Helianthus annuus</i>)
0,96-10,46	Güneş gülü (<i>Gazania rigens</i>)
0,96-9,97	Peygamber çiçeği (<i>Nigella sativa</i>)

Çiçek florasının zenginliği, fenolik madde miktarının da oldukça fazla olmasını sağlamıştır.

Tercan Balında tespit edilen fenolik maddeler ve oranları

Fenolik bileşen	En az (ppm)	En fazla (ppm)
Benzoik asit	1115,61	7591,33
4-hidroksi benzoik asit	2824,69	5324,48
Salisilik asit	766,71	2453,39
3-hidroksi benzoik asit (3-HBA)	101,08	260,21
3-hidroksi fenil asetik asit (3-HPA)	336,38	642,90
Siringik asit	37,71	83,81
Gallik asit (3,4,5-tri hidroksi benzoik asit)	82,43	126,18
(Proto kateşik asit) (3,4-dihidrobenzoik asit)	497,36	1192,89
3,4-dihidro benzaldehit (Protokateşik aldehit)	126,34	596,29
2,4-dihydroxyksi benzoik asit (beta-resorilik asit)	140,55	302,94
Vanilik asit	1008,08	1791,51
Vanilin	48,71	115,72
Gentisik asit	355,23	1067,96
3,4-dihidroksi fenil asetik asit (DOPAC, homoproto katekuik asit)	1058,78	1881,82
Kumarik asit (trans-3-hidroksi sinnamik asit)	598,35	1382,40
Kafeik asit	7451,81	19330,98
Kafeik asit fenil ester (CAPE)	328,62	1071,13
Ferulik asit	144,22	394,63
Klorojenik asit	380,38	11224,89
Kuinik asit	930,08	8520,35
Kırsin (5,7-dihidroksi-2-fenil-4H-kromen-4-one)	2919,00	9594,82
Apigenin (5,7-dihidroksi-2-(4-hidroksifenil)-4H-kromen-4-one)	14,83	4219,50
Asasetin (5,7-dihidroksi-2-(4-metoksifenil)-4H-kromen-4-one)	246,41	693,47
Visenin 2	116,98	256,43
Genkvanin (4',5-dihirdoksi-7-metoksiflavon, apigenin 7-O-metil eter)	246,41	693,47
Apin (Apigenin-7-(2-O-apiosilglukozid)	38,00	73,65
Rutin hidrat M-OH2	148,83	380,45

Luteolin	663,99	1118,91
Diosmetin (Luteolin 4'-metil eter)	2118,99	4099,46
Luteolosit (Luteolin 7-glucozit)	64,19	449,93
Luteolin 7-rutinosit	362,82	1042,07
Galangin (3,5,7-trihidroksi-2-fenil-4H-kromen-4-one)	4728,23	14890,35
Quersetin	399,27	592,13
İsokuersitrin (Quersetin 3-glucozit)	6,15	39,64
Narsissin (Narsissosid, Isorhamnetin 3-rutinozit)	74,62	155,79
Hiperosit (Quersetin 3-D-galaktozid)	6,15	39,64
Kaempferol	378,11	1858,53
Afzelin (Kaempferol 3-rhamnozid)	12,71	1263,37
Kaempferitrin	79,27	109,94
Astragalin (Kaempferol 3-glucozit)	14,72	222,09
Mirisetin	0,33	234,62
Naringenin	14332,05	26811,67
Sakuranetin (Naringenin 7-O-metil eter)	824,48	23233,00
Eriodisitol (3,4,5,7-Tetrahidroksi flavanon)	68,03	949,02
Kuromanin (siyanidin 3-glucozit klorit)	14,72	222,09
Glabridin	255,78	555,08
Emodin	194,94	486,68
Dokorubisin hidroksi klorit	14,49	279,06

Tercan Balı oldukça yoğun ve hoş bir çiçek aromasına sahiptir. Oldukça tatlı olan bal ağızda acı bir tat bırakmaz. Akışkan olan bal oda sıcaklığında koyu kıvamlıdır.

Tercan Balının Bazı Fiziksel ve Kimyasal Özellikleri:

Özellik	En az	En fazla
Serbest asitlik (meq/kg)	10,85	22,90
Diastaz sayısı	8,19	21,50
Prolin (mg/kg)	361,00	627,00
Glikoz (%)	29,49	35,46
Fruktoz (%)	34,83	41,77
Sakaroz (%)	0,88	4,25
Maltoz (%)	1,08	3,50
Glikoz+Fruktoz (%)	64,32	77,23
Fruktoz/Glikoz	1,12	1,19

Tercan Balı, Kafkas arı ırkı (*Apis mellifera caucasica*) ve Anadolu ırkının melezeleşmiş ve her iki ırkın özelliklerini taşıyan arı türü tarafından üretilir. Koyu kitin rengine sahip olan bu arılar en uzun dilli arı ırkı olup dil uzunluğu 7,2 mm'ye kadar çıkabilir. Bu özellikleri sayesinde derin tüplü çiçeklerden daha iyi yararlanırlar ve çok iyi nektar toplayıcısı olduklarından bal verimleri yüksektir. Bu arılar nektar akımı başlar başlamaz yavru üretimini kesip nektar toplamaya başlarlar ve kış için de fazla bal depo ederler. İyi yavru yetiştirme ve güçlü koloniler oluşturma özelliği olan bu arıların oğul verme eğilimi zayıftır.

Üretim Metodu:

Koloni beslemesi ve bakımı:

Mart ayında başlayan ilk ballık verme işlemi haziran ayına kadar devam eder. Koloni beslenmesi mart-mayıs arasında gerçekleştirilir. İlkbaharda besleme uygulamaları; açıkta yemleme, örtü tahtasındaki yemliklerde, kovan içindeki yemliklerde ve diğer yöntemlerle yemleme şeklinde gerçekleştirilir. İlkbahar beslenmesinde; şeker, bal ve bal şurubu, şeker şurubu ve kek kullanılır. Sonbaharda beslenmesinde ise karışık (şurup+kek), kek ve şurup kullanılır.

Kısa girmeden zayıf ve anasız koloniler birleştirilir ve sonbaharda ana arı kontrolü yapılır.

Eskimiş olan petekler sonbahar bakımı esnasında değiştirilir.

Kışlama:

Kışa hazırlık amacıyla kovan deliklerinde daraltma yapılır. Kovan giriş deliğinin yönü sert ve soğuk esen rüzgârların aksi istikametinde olmalıdır. Kovanlar, yer ile teması kesmek için yerden 40-50 cm yükseklikte sehpa üzerine konular ve havaların soğuk olduğu zamanlarda hava alacak şekilde çuval veya bez ile örtülür. Hava sıcaklığına bağlı olarak mart-nisan aylarında kışlaklardan çıkarılan kovanlar arılıklara yerleştirilir.

Hasat ve ambalajlama:

Yeteri kadar dolgunluğa ulaşmış çerçeveler hasat edilir. Bal hasadı genel olarak akşamüstü yapılır. Alınan petekler boş kovanlara aktarıldıktan sonra düzgün olan petekler petekli bal, düzgün olmayan petekler ise süzme bal olarak ayrılır. Süzme işleminden sonra hava kabarcıklarının uzaklaştırılması ve polenlerin sedimentasyonu amacıyla dinlendirilen bal tenekelere konularak oda sıcaklığında depolanır. Ayrıca küçük plastik ve cam şişe kaplarda ambalajlanmış olarak da depolama yapılabilir.

Tercan Balı; süzme bal ve petekli bal olarak piyasaya sunulur.

Arı hastalıkları ile mücadele:

Varroa'ya karşı sertifikalı ilaçlar kullanılır. İlaçlama; erken ilkbahar ve geç sonbaharda, genellikle hava sıcaklığının 14° C'nin üstünde olduğu günlerde ve tercihen arıların kovana döndükleri akşam saatlerinde yapılır.

Denetleme:

Denetimler, Tercan Köylere Hizmet Götürme Birliğinin koordinatörlüğünde ve Tercan Köylere Hizmet Götürme Birliği, Tercan İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, Erzincan İli Arı Yetiştiricileri Birliğinden konuda uzman birer kişi olmak üzere en az üç kişilik denetim mercii tarafından gerçekleştirilir. Denetimler düzenli olarak yılda en az 1 kez ve ihtiyaç duyulduğunda veya şikâyet halinde her zaman yapılır.

Tercan Köylere Hizmet Götürme Birliği, kendisine yapılan şikâyetler üzerine en geç 1 hafta içinde denetim yapılmasını sağlar. Denetim mercii, her rutin denetleme dönemi öncesi denetlenecek üretici ve adreslere göre bir denetim planı oluşturur.

Tercan Balı üreten arıcılar, arıcılık sezonunun başladığı mart-mayıs aylarında Tercan Köylere Hizmet Götürme Birliğine üretim yaptıklarını bildirirler. Bildirim yapmadığı halde Tercan Balı coğrafi işaretini kullanan üreticiler de denetime tabidir.

Tercan Köylere Hizmet Götürme Birliği tarafından her yıl; bal hasat döneminde konaklama noktalarının belirlenmesi, kovan sayısı, üreticiler, bitki florası ve benzeri hususlar düzenli olarak kayıt altına alınır.

Denetim mercii; Tercan Balı üreticilerinin bölgeye giriş çıkışı, konaklama süreleri ve benzeri konulardaki takip ve kayıt işlemlerini, Tarım ve Orman Bakanlığı Arıcı Kayıt Sistemi (AKS) kapsamında yürütür.

Denetimler aşağıdaki belirtilen hususlar çerçevesinde gerçekleştirilir.

- Tercan Balı üretmek isteyen arı yetiştiricisi, mart-mayıs aylarında Tercan Köylere Hizmet Götürme Birliğine müracaat eder. En geç iki hafta içerisinde kovanların konumu, yerleşim yerlerine ve anayola uzaklığı tespit edilerek kayıt altına alınır.
- Üretici, bal hasadı başlamadan iki hafta önce Tercan Köylere Hizmet Götürme Birliğine hasat yapacağı bilgisini verir. Denetim mercii denetim planlaması yaparken bu bildirim dikkate alır ve hasat zamanı ürünün kontrolü ile kovan başına ortalama yıllık bal verimi tespiti yapar. Bu veri, hasat sonrası satışa hazır bal miktarı ile karşılaştırılarak üretim miktarları kayıt altına alınır.
- Ballar nihai ambalajına konmadan önce polen ve kimyasal özelliklerin analizi için numune alınır. Tercan Balının ana polenleri olan korunga, deligöz çiçeği, geven, erguvan ve gayret çiçeği bakımından analiz edilir. Analiz ücretleri üretici tarafından karşılanır. Analiz sonucu uygun bulunan ballar ambalajlanır.
- Üretimde kullanılan arı ırkı, kışlatma, hasat, depolama ve ambalajlama aşamaları denetlenir.
- Tercan Balı ibaresi ve menşe adı ambleminin kullanımının uygunluğu denetlenir.

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.